

BELGE:

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ'NİN AÇLIK GREVLERİ İLE İLGİLİ "ACIL ÇAĞRI METNİ" (18 Temmuz 1996)

Bu metin kamuoyunu cezaevlerinde süren açlık grevleri konusunda bilgilendirmek, ilgililerin duyarlılığını arttırmak ve yetkililere yönelik acil talepleri iletmek üzere Türk Tabipleri Birliği tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de yaklaşık 60 gündür cezaevlerinde açlık grevleri sürüyor. Toplumun her kesimi konuya ilişkin tepkisizlik dahil olmak üzere, farklı reaksiyonlarla bu süreci izliyor/bu sürece olumlu-olumsuz katkıda bulunuyor. Bir toplumun tutuklu ve hükümlülerin sağlık koşullarına yaklaşımının toplum sağlığının diğer alanlarındaki tavra paralellik gösterdiğini düşünüyoruz. Ancak bugün süren yada biten açlık grevindeki insanların sağlık durumlarıyla ilgili olarak herkesin dikkatinin bir kez daha çekilmesini yerinde buluyoruz.

Açlık grevi kişilerin kendi iradeleriyle karar verdikleri bir tutumdur. Uluslararası hekim belgeleri (Tokyo ve Malta Bildirgeleri) bu durumda

“Bir hükümlü beslenmeyi reddettiğinde, eğer hekim kişinin beslenmemenin yol açacağı olumsuz sonuçlar üzerinde tam ve doğru bir yargıya varacak yetenekte olduğu kanısında ise, bu kişiyi damardan beslemeyecektir. Beslenmeyi reddetmenin yol açacağı sonuçların hekim tarafından hükümlüye açıkça anlatılması ve bilgilendirilmiş rızasının alınması gerekir. Eğer hastanın bilinci bulanır ve koma nedeniyle kendi başına karar alamayacak durumda ise, müdahale edip etmeme hekim kararına bağlıdır” denmektedir.

Yukarıda sözedildiği şekilde davranmanın uygun ve etik olduğu Türk Tabipleri Birliği tarafından da benimsenmiş ve örgütümüz her türlü yönetsel zorlamalara karşı hekimleri evrensel etik ve mesleki değerlere sahip çıkmaya çağırılmış, bu konuda baskılarla karşılaşan hekimlerin yanında olmuştur. Bugün gelinen noktada, hekimlere ve özelde cezaevi hekimlerine kimi baskıların olabileceğini öngörerek, yukarıdaki tutumunu yinelemekte yarar görmektedir.

Bu arada açlık grevi yapan kişilerle ilgili tıbbi süreci kamuoyuyla paylaşmak istiyoruz.

Açlık grevi yapma kararı almış kişilerin, buldukları ortam çok önemlidir. Bu kişilerin ılık ve nemli bir ortamda, fazla fiziksel aktiviteye maruz bırakılmaksızın bulunmaları sağlanmalıdır.

Kişiler açlık grevine başladıkları andan itibaren, müdahalesini kabul ettikleri hekim gözetiminde tutulmalı ve kendi sağlık durumları hakkında her gün hekimleri tarafından bilgilendirilmelidirler.

Açlık Grevinde İlk Hafta:

İlk günlerdeki açlık ağrıları/mide krampları birkaç gün sonra düzelebilir. Bu arada kan şekeri belirli bir seviyeye düşer. Ancak daha fazla düşmeden o seviyede seyrederek. Bu dönemde egzersiz yapabilmek mümkünse de, okuma, müzik-radyo dinleme ve ziyaretçi kabulü gibi daha az enerji gerektiren faaliyetler yapılmalıdır.

Açlık Grevinde Birinci Ay:

Bu dönemde ani harekete bağlı tansiyon düşüklükleri ve kalp atım yavaşlamaları olur. Hareket edildiğinde baş dönmesi, baş ağrısı gelişebilir. Kişi çok çabuk yorulur, kas ağrıları, okuma güçlüğü, dikkat azlığı, vücut ısısında düşme, karın ağrıları ve hıçkırık en çok görülen belirtilerdir.

Açlık Grevinde Hastalık Dönemi:

40. günden sonra kişi artık “hastadır”. İştah kaybı, görme bozuklukları, çift görme hatta körlük, gözde titreme, konuşma bozukluğu, kusma, bulantı, sarılık, yatak yaraları, diş eti ve mide kanamaları görülür. Kişinin dikkatini toplama sorunu vardır, durgundur, etrafa karşı ilgisizdir.

Açlık Grevinde Son Dönem:

Çok hızlı seyreden bu dönemde duygusal tepkilerde dengesizlikler(kendini aşırı iyi hissetme vb. gibi) görülür. Ancak bu dönemin bitmesi geçici bilinç

kaybı, koma ve bir-iki saat içerisinde ölümlerle sonuçlanabilir. Bu nedenle hiç zaman kaybedilmemeli, tıbbi ekip ve ambulans hazır tutulmalıdır. Eğer grev yapan kişi onay verirse, damardan beslenme ve üç gün süreyle vitamin tedavisi yapılmalıdır. Kişi ancak bir hafta sonra beslenmeye başlayabilir. Dengesizlik ve baş dönmesi bir ay kadar sürer, kilo kaybının tam ortadan kalkması ise bir yıla kadar uzayabilir.

Açlık grevleri bu dönemlerin hangisinde sonlansa sonlansın, izleyen dönemde mutlaka hekim denetiminde ve etkin bir tıbbi bakım sürdürülmelidir. Kısacası açlık grevinin bitmiş olması, durumun ciddiyetinin sona erdiği anlamına gelmemektedir. Söz konusu bakımın konunun uzmanlarınca ve uygun ortamlarda yapılması gerekir. Bu bakımın şu andaki cezaevi koşullarında yapılması mümkün değildir.

Özellikle beslenme ile ilgili konularda tıbbi görüş çok önemlidir. Örneğin; beslenmeye yavaş başlanılmalı, ilk dönemde alınacak kalorinin önemli kısmı karbonhidratlı besinlerden karşılanmalı, ilerleyen günlerde karbonhidratlı besin miktarı azaltılırken, protein ve yağlı besinler aşamalı olarak artırılmalıdır.

Yukarıdaki bilgilerde de görüldüğü gibi, iki aydır süren açlık grevleri/ölüm orucunda tıbbi takvimin son dönem bölümüne gelinmiştir. Türk Tabipleri Birliği sürecin başından beri tıbbi olarak katkıda bulunmak

üzere yetkililer nezdinde girişimlerde bulunmuş ve ilgilileri bilgilendirme faaliyetini sürdürmüştür. Ancak TTB tarafından yönlendirilen bir tıbbi bakım grubunun hizmet vermesine, bugüne kadar Adalet Bakanlığı tarafından olumlu yanıt verilmemiştir. Geldiğimiz noktada; bunun ve açlık grevi/ölüm oruçlarının sürme nedenlerinden olan sağlıklı yaşam ile uyumsuz Eskişehir gibi cezaevlerinin kapatılmamasının sorumluluğunun çok ağır olduğunu düşünüyoruz. Ancak Türk Tabipleri Birliği sorumlu bir hekim örgütü olarak, bu konulardaki talebini tüm kamuoyu nezdinde yinlemektedir.

Türk Tabipleri Birliği tutuklu ve hükümlülerin sağlıklı yaşam koşullarının sağlanmasında Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı gibi bakanlıkların yanı sıra, kendisinin de sorumluluğu olduğunu bilmektedir. Bu yaklaşımla, konuya ilgi ve katkılarını sürdüreceğini ve sürdürmeye hazır olduğunu bir kez daha kamuoyuna duyurur.

*"Hiç kimse bir ada değildir
tek başına,
Birinin ölümü beni de azaltır
parçası olduğum insanlık adına
Sorun kimin diye sormayalım
Sorun hepimizin
Çözümü de elimizde."*

**Türk Tabipleri Birliği
Merkez Konseyi**